



# **Behandlingsmetoder för personer som utövar våld i nära relationer**

Rapporten finns att ladda ner på [Socialstyrelsen.se](https://www.socialstyrelsen.se)

Förord

För dig som är verksamhetschef eller motsvarande

## Våld och förtryck måste få ett slut.

Socialstyrelsen stödjer och följer upp arbetet inom vård och omsorg med bästa tillgängliga kunskap om hur våld kan förebyggas, upptäckas och behandlas. Målet är att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. I augusti 2021 infördes nya bestämmelser i socialtjänstlagen (2001:453), SoL med uttalade krav på att socialnämnden ska verka för att personer som utsätter eller har utsatt närstående för våld eller andra övergrepp ska ändra sitt beteende. Medarbetare inom socialtjänsten kan göra skillnad för dem som är utsatta eller utsätter sina närstående för våld.

För att underlätta för dig som är chef har vi tagit fram denna presentation som ger dig en överblick över behandlingsmetoder för våldsutövare. Du kan också använda presentationen som utgångspunkt för att förmedla kunskap till dina medarbetare och föra dialog kring hur ni kan utveckla er kompetens och sätta rutiner för er verksamhet.

### Hur kan du arbeta vidare med detta i din verksamhet? Du kan exempelvis:

- Identifiera vilka medarbetare som behöver vilken information och kunskap.
- Göra en presentation av rapporten för berörda medarbetare.
- Se över era rutiner inom området.
- Fundera på om det finns eller behövs samverkan med andra verksamheter.
- Kartlägga om ytterligare behov av utbildning finns hos dina medarbetare.

Tillsammans kan vi stoppa våld och förtryck.

För att förebygga och motverka våld i nära relationer är insatser riktade till våldsutövare viktiga. Insatserna måste ta hänsyn till säkerheten för dem som är utsatta för våldet. Målet med insatserna är att våldsutövaren ska ändra sitt beteende och att våldet ska upphöra.

*Regler om socialtjänstens arbete mot våld i nära relationer finns i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2022:39) om våld i nära relationer.*

## **Varför är det viktigt att socialtjänsten arbetar mot våld?**

- För att socialtjänsten möter människor med behov av stöd och har möjlighet att upptäcka våld.
- Våld i nära relation får stora konsekvenser för den utsatta, för den utsattas barn, och för samhället.

# Vad säger den nya bestämmelsen?

## SoL 5 kap. Våldsutövare

**11 a §** Till socialnämndens uppgifter hör att verka för att den som utsätter eller har utsatt närstående för våld eller andra övergrepp ska ändra sitt beteende.

När socialnämnden fullgör uppgiften ska nämnden särskilt beakta säkerheten för den som utsätts eller har utsatts för våld eller andra övergrepp och dennes närstående.

# Innehåll i presentationen

## Olika typer av våld och våldsutövare

- Typer av våld
- Olika våldsutövare

## Behandlingsmetoder

- Översikt behandlingsmetoder
- Effektutvärderingar
- Metoder med positiva resultat i effektutvärderingar
- Behandlingsmetoder som används i Sverige
- Behandlingskomponenter
- Komponenter per metod

## Reflektera, diskutera och agera

- Reflektionsfrågor för arbetsgruppen
- Hur arbetar vi vidare i vår verksamhet?

## Fördjupning och stödmaterial

- Tips på fördjupning
- Stödfunktion för våldsutövare

# Olika typer av våld och våldsutövare

# Typer av våld

## Situations- bundet våld

*(Situational Couple Violence)*

Tillfälliga våldshandlingar  
med olika motiv

## Makt- och kontrollvåld

*(Coercive Controlling Violence,  
Intimate Terrorism)*

Bestående beteendemönster för  
att få allmän makt och kontroll  
över en annan person



# Olika våldsutövare

- Våldsutövare i nära relationer kan skilja sig åt på flera sätt. Det kan handla om vilka våldet riktas mot, vilken form våldet har och hur allvarligt och systematiskt det är.
- En person som utövar våld kan göra det av olika anledningar. Våldsutövare kan även ha olika personlighetsdrag som bidrar till utövandet.
- Många våldsutövare riktar våldet endast mot närstående. Det kan vara mot en partner, en före detta partner eller barn i familjen.
- En del våldsutövare är allmänt våldsamma och riktar våldet mot både närstående och personer som inte är närstående.



# Olika våldsutövare fortsättning

- Våldsutövare i nära relationer kan använda en eller flera olika typer av våld, till exempel psykiskt, fysiskt och sexuellt våld. De kan också rikta våldet mot föremål eller husdjur eller utnyttja andra personer ekonomiskt.
- En del våldsutövare har emotionellt instabila eller antisociala personlighetsdrag och andra har det inte.
- Våldet kan vara impulsivt och ett resultat av att våldsutövaren har svårt att hantera tankar och känslor i vissa situationer, så kallat situationsbundet våld.
- Våldet kan vara systematiskt och överlagt. Det kan handla om konstant kontroll av den våldsutsattas liv och kontakter med andra. Våldet är då ett medel för att uppnå dominans och kontroll över en partner.

# Behandlingsmetoder

# Översikt behandlingsmetoder

	Målgrupp	Form	Möten	Utbildning	Manual	Evidens
<b>ATV</b>	Allmän	Individuellt Grupp	30–80 (1–2 år)	Norge		
<b>Icke-våldsgrupp</b>	Allmän	Grupp	24	Sverige	Manual	
<b>Samtal om våld</b>	Situationsvåld, visst kontrollvåld	Individuellt	15–20	Sverige		
<b>IVIN</b>	Psykiskt situationsvåld	Individuellt distan	7 moduler	Sverige	Själv- instruerande	Visst stöd
<b>Predov</b>	Medelrisk	Individuellt	22	Kriminal- vården	Manual	
<b>Sinnemestring</b>	Allmän	Individuellt Grupp	19	Norge	Manual	Mkt begränsat stöd
<b>CBT/PT</b>	Situations- och kontrollvåld	Grupp	17	Uppgift saknas	Manualer	Mkt begränsat stöd
<b>SAH-M</b>	Situations- och kontrollvåld	Grupp	12	Uppgift saknas	Manual	Visst stöd
<b>SADV</b>	Missbrukare	Individuellt Grupp	12	Uppgift saknas	Manual	Visst stöd (individuellt)
<b>MPV</b> (barnavårds- utredningar)	Föräldrar	Individuellt	6–10	Sverige	Manual	
<b>MI</b>	Lindrigt våld	Individuellt + par	2	Uppgift saknas	Manual	Visst stöd

# Effektutvärderingar

## Begränsningar:

- Oftast endast en effektutvärdering av en metod
- Alla gjorda av metodutvecklarna själva
- Diverse kvalitetsbrister (små urval, stora bortfall, korta uppföljningstider m.m.)
- Oklart om metoderna minskar makt- och kontrollvåld.

## Slutsats:

Ingen av metoderna kan rekommenderas framför de andra

# Metoder med positiva resultat i effektutvärderingar

- Achieving Change Through Values-Based Behavior (ACTV)
- Cognitive Behavioral Therapy/Psychodynamic Therapy (CBT/PT)
- IVIN
- Process-Psychodynamic Treatment (PPT)
- Sinnemestring

## Metoder med positiva resultat i effektutvärderingar, forts.

- Strength at Home Men´s Program (SAH-M)
- Fathers for Change
- Substance Abuse-Domestic Violence (SADV)
- Motivational Interviewing (MI)

# Metoder som används i Sverige

- Alternativ till våld (ATV)
- Icke-våldsgrupp
- IVIN
- Samtal om våld
- Möta pappor/föräldrar med våldsproblematik (MPV)
- Preventing domestic violence (Predov)

Ovanstående metoder i Socialstyrelsens översikt  
*Behandlingsmetoder för personer som utövar våld i nära relationer,*  
används eller är under utveckling i Sverige.

Svenska behandlare kan även få utbildning i metoden  
Sinnesmestring i Norge.



## Mer om metoderna som används i Sverige

- **Alternativ till våld, ATV**

Individuell behandling eller gruppbehandling som riktar sig till personer som utövar fysiskt, psykiskt, sexuellt, materiellt eller latent våld i nära relationer.

[Läs mer om ATV i Socialstyrelsens metodguide](#)

- **Icke-våldsgrupp**

Gruppbehandling som riktar sig till personer som utövar fysiskt, psykiskt, sexuellt, materiellt eller latent våld i nära relationer. De bör inte ha allvarliga psykiska symtom eller allvarliga alkoholproblem.

[Läs mer om Icke-våldsgrupp i Socialstyrelsens metodguide](#)

- **IVIN**

Individuell behandling på distans för personer som utövar främst lindrigare former av psykiskt och så kallat situationsbundet våld i en nära relation.

[Läs mer om IVIN i Socialstyrelsens metodguide](#)

## Mer om metoderna som används i Sverige

- **Samtal om våld**

Individuell behandling som främst riktar sig till personer som utövar så kallat situationsbundet våld, men även till personer som utövar makt- och kontrollvåld, om de inte lider av antisocial personlighetsstörning.

Läs mer om Samtal om våld i Socialstyrelsens metodguide

- **Möta pappor/föräldrar med våldsproblematik, MPV**

Metod som ska motivera till behandling och riktar sig till föräldrar som utövar våld mot sin partner, och därmed exponerar sitt barn för våld, eller som utövar våld direkt mot barnet.

Läs mer om MPV i Socialstyrelsens metodguide

- **Preventing Domestic Violence, Predov**  
Kriminalvården har utvecklat Preventing Domestic Violence, Predov. Metoden har även prövats i ett fåtal socialtjänstverksamheter som frivillig behandling.

Läs mer om Predov i Socialstyrelsens metodguide

- **Sinnemestring**

Individuell behandling eller gruppbehandling för personer som utövar verbal aggression eller fysiskt, sexuellt eller materiellt våld mot sin partner eller annan familjemedlem.

Läs mer om Sinnemestring i Socialstyrelsens metodguide

# Behandlingskomponenter

- Situationsanalys
- Livshistoria
- Manlighetsnormer
- Känsloregering
- Kommunikationsförmåga
- Förstå andra  
(empati, mentalisering)

*Några komponenter som ingår i behandlingsmetoder för personer som utövar våld i nära relationer.*

# Komponenter per metod (preliminär analys)

	Situations- analys	Livshistoria	Manlighets- normer	Känslö- reglering	Kommunika- tion	Förstå andra
<b>ATV</b>	X	X	X	X	X	X
<b>Icke-våldsgrupp</b>	X	X	X	X	X	X
<b>Samtal om våld</b>	X	X	X	X	X	X
<b>IVIN</b>	X			X	X	
<b>Predov</b>	X			X	X	
<b>Sinnemestring</b>	X	X		X	X	
<b>CBT/PT</b>	X	X	X	X	X	X
<b>SAH-M</b>	X	X	X	X	X	
<b>SADV</b>	X			X	X	
<b>MPV</b> (barnavårds- utredningar)						X
<b>MI</b>						

# Reflektera, diskutera och agera

# Reflektionsfrågor för arbetsgruppen

- Vad väcker våldsutövande i stort och personer som utövar våld för tankar och känslor hos dig?
- Vad tänker du att det krävs för förändringar för att våldet ska upphöra?
- Är det någon skillnad mellan makt- och kontrollvåld och situationsbundet våld utifrån socialtjänstens arbete?
- Vad tänker du om att ställa frågor till personer som du möter om de utövar våld i sina nära relationer?

# Hur arbetar vi vidare i vår verksamhet?

- Har vi rutiner eller arbetssätt för att upptäcka och arbeta med våldsutövare inom vår kommun eller region?
- Finns det insatser för stöd till förändring till våldsutövare inom vår kommun eller region?
- Finns det rutiner hos oss för att göra en anmälan om oro enligt 14 kap. 1 § SoL?
- Hur arbetar vi med säkerheten för den våldsutsatta?
- Är det något vi behöver utveckla?

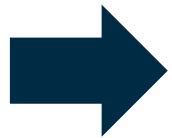
# Fördjupning och stödmaterial



# Tips på fördjupning

- Att arbeta med våldsutövare på NCK:s kunskapsbank.
- Partnerkontakt: Säkerhetsarbete med våldsutsatta personer när våldsutövaren går i behandling.  
Socialstyrelsen 2015.
- Inspelade webinarier *Socialnämndens ansvar för personer som utövar våld* samt *Behandling, säkerhet och uppföljning* på Socialstyrelsen webbplats.

# Stödfunktion för våldsutövare



## Välj att sluta

En telefonlinje för personer som utövar våld i nära relationer.

Välj att sluta drivs av Länsstyrelsen Stockholm i samverkan med Manscentrum och i samarbete med Sveriges länsstyrelser.



Affischer och informationstexter finns att ladda ner för spridning i väntrum eller likande. [valjattsluta.se/](http://valjattsluta.se/)

Rapporten "Behandlingsmetoder för personer som utövar våld i nära relationer" finns att ladda ner på **[Socialstyrelsen.se](https://www.socialstyrelsen.se)**

På **[Kunskapsguiden.se](https://www.kunskapsguiden.se)** har vi samlat kunskap, stöd och riktlinjer om våld och förtryck för dig som arbetar inom hälso- och sjukvård samt socialtjänst. Där kan du även läsa mer om våldsutövare i nära relationer och behandlingsmetoder för gruppen.